

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Prooemivm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

DISPUTATIONES METAPHYSICAE,

AUCTORE

R. P. RODERICO DE ARRIAGA

E SOCIETATE IESV.

PROOEMIUM.

DE obiecto Metaphysica latè differunt PP. Suarez & Hurtadus, ambo Disputatione I. ubi etiam de eius munere, naturâ, & ab alijs scientijs distinctione. Nos brevius Primò dicimus, obiectum formale adequatum Metaphysicae esse ens ut sic, & etiam prout contractum ad ens immateriale, seu abstrahens à materiâ, siue diuinum siue creatum. Vnde de Deo & de Angelis differit, non verò de animâ, quia hæc non omnino abstrahitur à materiâ, cum dicat ordinem ad illam ut ad complementum substantiale, cum quo constituit hominem. Dicimus Secundo, ens ut sic non esse obiectum attributionis Metaphysicae, quia, ut dixi Disputatione II. Logica, num. 52. ad cognitionem rationis communis, non ordinatur cognitio rationis particularis, sed potius è contrario ad huius cognitionem notitia illius, ergo ens ut sic non potest esse obiectum attributionis Metaphysicae, sed potius obiectum attributum. Deinde, nec ratio entis immaterialis seu spiritualis, prout abstrahit à Deo & Angelis, potest esse attributionis obiectum Metaphysicae ob eandem rationem, quia scilicet cognitio Dei & Angeli non ordinatur ad cognitionem entis spiritualis ut sic, sed potius è contrario; solum ergo videtur posse esse illius obiectum attributionis Deus, ad cuius cognitionem ordinatur notitia entis ut sic, & rei spiritualis ut sic, item & notitia Angelorum, ex quibus ad Deum facimus gradum. Videatur Hurtadus Disput. I. sect. 4. fusè hanc sententiam probans: non est animus hæc herere.

Cognitio de ente ut sic pertinet propriè ad omnes scientias, etenim ad cognitionem entium particularium necessaria est cognitio entis ut sic; ob quam rationem dixi in Prooemio Physicae, Physicam agentem de corpore substantiali completo, esse partem scientiae de homine, & scientiae de celo, quia corpus substantiale completum est ratio generica, & communis ad hominem & ad celum. Ob eandem rationem etiam cognitio rei spiritualis aliquo modo pertinet ad cognitionem de animâ, quæ participat rationem rei spiritualis, licet si à immateriale excludat omnem ordinem ad materiam, ut sic cognitio illius non deferuiet ad cognitionem de animâ, quæ in hoc sensu non est immaterialis.

De compositione Metaphysicae idem quod de alijs scientijs dicendum est, eam scilicet constare pluribus habitibus distinctis specie, unitis inter se per ordinem ad idem obiectum

Etum attributionis. Metaphysicam purè esse speculatiuam, constat, quia nec ratio en-
it: ut sic, nec Deus nec Angeli (quæ sunt omnia illius obiecta) fieri possunt ex vi cog-
nitionis Metaphysicæ, ut per se constat: non est animus in presenti de Deo & Angelis
disputare, id enim ad Theologos reijcimus, & Deo ipso dante, primo Tomo in 1. Par-
tem de illis agam: solùm ergo agemus de ente ut sic, eius passionibus, & illius diuisio-
ne in decem Pradicamenta; tandem nonnulla de ente rationis vero enti contrario per-
stringemus.

Nonnulla PRINCIPIA per se nota explicantur.

ANTEQUAM ad particulares Dis-
putationes Metaphysicas descen-
damus, oportet hinc explicare
principia aliqua generalia, quæ
Metaphysica veritates dicuntur,
quibus postea in argumentatio-
nibus vimur passim. Possunt autem assignari
quatuor. Primum est: *Quæ sunt eadem uni ter-
tio, sunt eadem inter se.* Secundum est: *Dico de
omni, & dico de nullo.* De his egi fusè Disput. III.
Summul. à num. 16. neque nouum aliquid oc-
currit circa illa. Tertium est: *Quodlibet est vel
non est.* Tò quodlibet significat non solùm entia
realia, sed quidquid apprehendi mente potest,
vel voce proferri, ut Deus, Chimæra; de quoli-
bet enim est verum dicere, *Deus est vel non est*;
Chimæra est vel non est. Significat autem vnum
ex illis duobus necessariò ei conuenire. Vbi ad-
uerte, hoc principium non intelligendum de di-
uersis prædicatis etiam contrariis, v. g. *Quodlibet
est album vel nigrum, Quodlibet est calidum vel
frigidum*; aut negatiuè, *Quodlibet est album, vel
non est nigrum*; in hoc enim sensu falsum esset il-
lud principium: debet ergo semper accipi cum
eodem prædicato, v. g. *Quodlibet est existens vel
non est existens, Quodlibet est album vel non est al-
bum, Chimæra est possibilis vel non est possibilis.*
Ratio à priori est, quia inter esse & non esse de eo-
dem prædicato nullum datur medium: ergo
vnum ex illis debet necessariò cuiuslibet conuenire.
quod lumine naturæ ita est certum, ut vix am-
plius possit declarari.

Quartum principium est: *Impossibile est idem
simul esse & non esse.* Circa hoc principium magna
est apud aliquos disceptatio, quomodo intelli-
gendum, & an sit idem cum tertio, *Quodlibet est
vel non est.* Iauellus apud Suarez Disputatione 3.
Metaphysicæ scet. 3. à num. 5. putat, hæc duo
principia idem esse. Eum Suarez ibi omnino re-
iicit, censet enim esse diuersa, quia tertium signi-
ficat immediationem eorum, *Vel est vel non est*;
quartum autem significat oppositionem eorum
inter se. Hurtadus verò Disputatione 3. Meta-
physicæ §. 22. opinatur, ea principia esse idem, si
applicentur terminis contradictoriis, v. g. *Est,
Non est*; ubi idem est, debere esse vnum ex illis,
ac, non posse esse vtrumque: si verò applicentur
terminis contrariis, esse ea principia diuersa; nam
non est impossibile, hominem esse album, & ni-
grum simul: quo videtur hæc secunda pars suf-
ficienter probata. Primam autem sic probat: quia
oppositio contradictoria & immediata sunt prorsus
idem; ergo idem est, non posse duo contradi-
ctoria esse simul, ac necessariò debere esse vnum

ex illis. Hæc mihi. Ego aliter in hoc puncto dis-
currendum puto; & ni fallor, in prædicta ex-
plicatione commissa est aliqua æquiuocatio. Vnde
dicendum est, illud principium, *Impossibile est
idem esse & non esse*, non posse applicari terminis
contrariis: unde non bene dicitur eis applicatum
non esse idem cum tertio. Ratio est manifesta,
quam & paulò antè obseruauimus, quia illud princi-
pium, sicut & tertium, debet usurpari cum eo-
dem prædicato, verbi gratià, *Impossibile est homi-
nem esse album & non esse album, esse nigrum &
non esse nigrum, esse viridem & non esse viridem.*
tunc autem non applicatur contrariis. At dicere,
*impossibile est hominem esse album & non esse viri-
dem*, quia variatur hoc prædicatum, non est prin-
cipium vniuersale Metaphysicum, & multò mi-
nus habet locum exemplum allatum ab eodem
ibi; scilicet, *Impossibile est hominem esse album
& nigrum*; nam in hoc exemplo ponitur duplex
copula affirmatiua, *esse album, esse nigrum*. At
principium illud dicit, repugnare, esse copulam
affirmatiuam & negatiuam; quomodo ergo hoc
exemplum ponitur pro eo principio? Rationem
huius doctrinæ facile ego à priori reddo: nam
hæc principia Metaphysica vniuersalia debent
esse talia, quæ ex se & ex terminis ostendant suam
veritatem; at, nisi ponatur affirmatio & negatio
eiusdem prædicati, non ostenditur ex terminis
eius principij veritas (quomodo enim ostenditur
ex terminis necessitas albedinis aut nigredinis in
subiecto, aut repugnantia vtriusque? hoc enim
pertinet ad proprias particulares scientias, ubi de
eis formis agitur, & de earum oppositione inter
se) unde in eo sensu non sunt principia vniuersa-
lia, desumuntur enim ex particularibus scientiis.
At, quando ponitur negatio ipsiusmet prædicati,
ex terminis patet veritas illius principij, etique
vniuersale: & licet termini sint physici, probatio
tamen est metaphysica, nam posse esse & non esse
simul non probatur ex principiis physicis. Item,
licet agere de calore pertineat ad physicum, unde
rursus, agere, an idem possit esse simul calidum,
& frigidum non ex metaphysicâ, sed ex physica
probandum sit. hominem tamen non posse esse
simul album, & non esse album, vel esse nigrum,
& non esse nigrum, non probatur à physica, sed
à metaphysicâ, ergo hæc principia non intelli-
guntur, neque applicantur ad terminos contra-
rios, sed ad manifestè contradictorios. Hinc rur-
sus infero malè ad probandam veritatem horum
principiorum afferri exempla hæc, scilicet *non po-
test homo mori & viuere, vigilare & dormire*, hæc
enim exempla eo ipso quod mutant prædica-
ta, v. g. *vigilare & dormire*, non pertinent ad ipsa
prin-